

[Formanden.]

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om konkurs m. v. (Underpant i løssøre).

10) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Tvangsauktion over fast ejendom).

11) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om tinglysning. (Udslettelse af pantebreve, ejerpant, underpant i løssøre).

Mødet hævet kl. 16³⁵.

34. møde.

Onsdag den 16. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. og forslag til lov om ændringer i statshusmandsloven.

Medlemmer af folketinget Jørgen Jørgensen (Ullerup), Erik Eriksen, Holmberg, Sønderup, Poul Sørensen og Thestrup har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændringer i statsbanernes regnskabsaflæggelse, nedlæggelse af visse sidebaner m. v.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om afgift af gevinster ved lotterispil m. v. og forslag til lov om ændringer i lov om afgift af konsum-is har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om apotekervæsenet har

afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Det er meddelt mig, at *Hjortnæs* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om sygehusvæsenet. (Vedrørende behandlingsinstitutioner for alkoholskadede). Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Hjortnæs* har vedkommende gruppe udpeget *Åxel Ivan Pedersen*, som herefter er valgt.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Landbrugsministeren (Skytte): Herved skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

Det foreliggende lovforslag er det ene af 2 lovforslag, som er udarbejdet af den i 1957 nedsatte kommission vedrørende statshusmandsloven m. m. og tiltrådt af et flertal inden for kommissionen. Kommissionsforslagene er optaget i den af kommissionen den 18. november 1959 afgivne anden betænkning, som er tilgået det høje ting.

Kommissionen har ikke taget stilling til spørgsmålet om omfanget af den samlede udlånsvirksomhed og størrelsen af lånene til de enkelte brug, men har ifølge betænkningen forudsat, at der ved lovforslagenes fremsættelse tages stilling hertil, og i det af kommissionen udarbejdede forslag til udlånsloven blev rådighedsbeløbene og maksimumsbeløbene for de enkelte låntyper optaget med samme beløb som i den gældende lov.

Forslaget afviger fra kommissionsforslaget ved, at der foreslås forhøjelse af nogle af maksimumsbeløbene for lån til nye selvstændige brug. Dette gælder lån til jordkøb til nye selvstændige landbrug, hvor de nugældende maksimumsbeløb på normalt 18 000 kr. og undtagelsesvis 22 000 kr. foreslås forhøjet med 2 000 kr. til henholdsvis 20 000 kr. og 24 000 kr. Endvidere foreslås maksimumsbeløbene for lån til opførelse eller overtagelse af bygninger på ny selvstændige brug og stamparceller forhøjet således, at de nuværende satser på 57 000 kr. for husmandsbrug, 60 000 kr. for større brug og 65 000 kr. for stamparceller og undtagelsesvis tillige for ny større brug

[Landbrugsministeren.]

forhøjes hver med 2 000 kr. til henholdsvis 59 000 kr., 62 000 kr. og 67 000 kr., ligesom der for gartnerier foreslås en forhøjelse fra 51 000 kr. til 53 000 kr., medens det særlige maksimumsbeløb for drivhuse foreslås forhøjet fra 25 000 kr. til 26 500 kr.

Maksimumsbeløbene for de øvrige låntyper såvel som de samlede rådighedsbeløb for statens jorderhvervelser, anlægsarbejder, udlån og tilskud efter statshusmandsloven i det kommende finansår er i lovforslaget optaget med samme beløb som i den gældende udlånslov.

Derimod indeholder lovforslaget i overensstemmelse med kommissionsforslaget en afvigelse fra den gældende udlånslov med hensyn til det rammebeløb, der gælder for udmålingen af tillægslån, således at disse sammenlagt med tidligere ydede lån normalt ikke må overstige nævnte rammebeløb. Dette har siden 1948 været fastsat til 30 000 kr., men foreslås nu forhøjet til 40 000 kr.

Reglerne om lånenes ydelse, sikring, forrentning og afvikling er for samtlige låntypers vedkommende samlet i forslagens §§ 3-5 og afviger på væsentlige punkter fra de hidtil gældende regler.

Ændringerne tager sigte dels på en forenkling af långivningen efter statshusmandsloven, dels på en tilnærmelse af vilkårene for denne långivning til det almindelige lånemarkeds vilkår.

Rentefoden foreslås for samtlige låntyper efter statshusmandsloven fastsat til $4\frac{1}{2}$ pct. p. a. Herved tilsigtes en tilnærmelse til den forrentning, som på længere sigt gennemsnitlig gælder for langfristede realkreditlån. Dette medfører for den overvejende del af långivningen efter statshusmandsloven en forhøjelse af den årlige rente med $\frac{1}{2}$ pct. Enkelte specielle typer af lån såsom lån til fælles el- og vandforsyningsanlæg, lån til omlægning af små landbrug til gartneridrift samt lån til frugtplantager forrentes dog nu med 5 pct. p. a., og for disse typer vil renten således ifølge for-

slaget ved fremtidige udlån blive $\frac{1}{2}$ pct. lavere.

Den konjunkturbestemte renteform, som navnlig finder anvendelse på alle ny selvstændige brug, medfører, at rentesatsen $4\frac{1}{2}$ pct. under dårlige konjunkturer for landbruget kan falde til det halve og under gode konjunkturer kan stige til $6\frac{1}{2}$ pct. p. a. Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at en normal rente på $4\frac{1}{2}$ pct. p. a. ved konjunkturomregning vil være reduceret til $3\frac{1}{2}$ pct. p. a. ved terminsbetalinger i december termin i år.

Efter forslaget skal statslån til oprettelse af et nyt brug ydes som ét samlet lån, dog bortset fra det særlige drivhuslån, der ydes ved oprettelse af gartnerier. Efter den gældende lov ydes normalt fire forskellige lån til oprettelse af et nyt brug.

Af det samlede lån forrentes og afdrages $\frac{4}{5}$ ved faste halvårslige ydelser i løbet af 60 år, medens den resterende femtedel henstår som en rente- og afdragsfri spærreprioritet, der vederlagsfrit afskrives efter 60 års forløb, for så vidt beløbet ikke forinden er inddraget som en rente- og afdragspligtig del af lånet, hvilket staten kan kræve i tilfælde af misligholdelse eller ved ejerskifte, navnlig når køberens kvalifikationer er mindre gode. Efter forslaget forbliver lånet indestående i ejendommen ved ejerskifte, og debitor vil ikke have adgang til ekstraordinær indfrielse af lånet.

Ved de foreslåede afviklingsregler gennemføres en væsentlig forenkling i forhold til de gældende regler. Efter disse er en femtedel af byggelånet rente- og afdragsfri og afskrives enten under ét efter 20 års forløb eller med $\frac{1}{10}$ i 11.-20. år. Yderligere er efter nugældende lov $\frac{2}{5}$ af byggelånet og halvdelen af etableringslånet rentefri, men afdrages forlods, og løbetiden for de 4 normale lån er for etableringslånet 12 år, for installationslånet 20 år, for byggelånet 83 år og for jordkøbslånet 139 år.

Den rente- og afdragsfri femtedel af lånet, der afskrives efter 60 års forløb, kan betragtes som et tilskud, dog af betinget

[Landbrugsministeren.]

karakter, idet en eventuel inddragelse af beløbet under rente- og afdragspligten ved ejerskifte vil reducere tilskuddet til den forud for ejerskiftet opnåede rentebesparelse.

Der er ikke, som efter de nugældende regler, til rentefriheden knyttet nogen hjemmel for staten til at kræve efterbetaling af rentebesparelsen.

Efter forslaget nedsættes halvårsydelseerne for de første 5 år med henholdsvis 37½ pct. i de 2 første år og 15 pct. i de 3 følgende år. Disse lempelser tjener til nedbringelse af renteudgifterne i de første år efter brugets oprettelse og kan således betragtes som et driftstilskud til konsolidering af driften og lettelse af husmandens likviditet. Efter de nugældende regler fremkommer den tilsvarende lempelse af de første 5 års terminsydelser ved en udskydelse af afdragsbetalingen.

For at muliggøre en fordelagtig prioritering i det private lånemarked, når bruget bliver ældre, foreslås der åbnet adgang til optagelse af lån i kreditforeninger, hypotekforeninger eller sparekasser med pant forud for statslånet, for så vidt statsmidlerne er pantsikret inden for 120 pct. af pantets ejendomsværdi.

De forannævnte regler, der gælder for oprettelse af ny selvstændige brug, finder tilsvarende anvendelse på stamparceller, der oprettes på statshusmandsvilkår, med den modifikation, at der i hvert enkelt tilfælde tages stilling til, om rente- og afdragsfrihed kan indrømmes for et efter forholdene lavere ansat beløb af det samlede statslån.

De øvrige af statshusmandsloven omfattede låntyper, bl. a. lån til supplerende bestående brug, drivhuslån, lån til fælles græsningsarealer, fælles el- og vandforsyningsanlæg og lån til frugtplantager m. m., foreslås ligeledes afviklet ved faste halvårslige ydelser, som omfatter rente og afdrag. Halvårsydelseerne er i forslaget fastsat således, at lånene afvikles inden for et åremål, som i alt væsentligt svarer til løbetiden for tilsvarende lån efter de nugældende regler.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til de til forslaget enkelte bestemmelser knyttede udførlige bemærkninger, skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Jeg skal dernæst tillade mig for det høje tings at fremsætte *forslag til lov om ændringer i statshusmandsloven*.

Dette lovforslag er ligeledes udarbejdet af den af landbrugsministeriet nedsatte kommission vedrørende statshusmandsloven og optaget i kommissionens 2. betænkning med tiltrædelse af et flertal inden for kommissionen.

Lovforslaget indeholder dels en række ændringer, som er foranlediget af de i forslaget til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. foreslåede nye udlånsregler, dels en række mere principielle ændringer med henblik på såvel de tidligere oprettede eller supplerede brug som brug, der oprettes eller suppleres efter den 1. april 1960, herunder navnlig ændringer i reglerne om jordrente, om pantsætning og retsforfølgning, om ejerskifte og om sammenlægning af små brug med for ringe jordtilliggende.

For så vidt angår statens afhændelser af jord på jordrentevilkår, foreslås gennemført den ændring, at der fremtidig ved hver jordafhændelse fastsættes et mindstebeløb for jordrenteværdien, således at jordrenten beregnes af dette mindstebeløb, når arealets grundværdi er lavere. Dette mindstebeløb skal normalt ikke kunne fastsættes højere end 4/5 af, hvad der ydes som jordkøbslån for tilsvarende jord.

Der tilstræbes herved en bedre økonomisk balance end hidtil mellem vilkårene for afhændelser mod jordrentesvarelse og afhændelser med jordkøbslån, og købernes valgfrihed mellem de to erhvervsformer, som har været delvis suspenderet siden 1951, foreslås genindført. Samtidig foreslås ophævelse af den hidtidige hjemmel for staten til at afkræve jordrentekøberen et fikseret merbeløb for jorden.

De hidtil for jordrentebrug og for brug med konjunkturbestemt rentebetaling gældende pantsætnings- og retsforfølgningsbegrænsninger bortfalder ifølge forslaget for brug, der fremtidig oprettes, men oprettholdes i en noget forenklet form for de hidtil oprettede brug, indtil de i disse indestående lån og dertil eventuelt knyttede efterbetalingskrav konverteres til vilkår, der i det væsentlige svarer til de foreslåede nye lånevilkår for statslån til oprettelse af ny brug.

Denne konvertering, som bl. a. medfører